

**Національна академія аграрних наук
Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва**

**КИРИЧЕНКО
ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ**

до 75 річчя з дня народження

Вчений у галузі генетики, селекції та насінництва сільськогосподарських культур, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки

Кириченко Віктор Васильович працює в Інституті рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН 48 років, пройшовши шлях від лаборанта до директора. За цей період він сформувався як видатний вчений селекціонер-генетик, роботи якого широко відомі не тільки в Україні, але і далеко за її межами.

Народився В.В. Кириченко 20 листопада 1946 року у с. Милаївка Беловського району Курської області.

У 1965 році закінчив Кучерівський сільськогосподарський технікум, отримав диплом агронома з відзнакою. З березня по листопад 1965 року працював агрономом, у 1965-1968 рр. служив в лавах Радянської Армії. З 1968 р. по 1973 р. навчався на агрономічному факультеті Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, отримав диплом з відзнакою за спеціальністю «агрономія». У 1973-1976 рр. навчався в аспірантурі Українського науково-дослідного Інституту рослинництва, селекції та генетики імені В.Я. Юр'єва ПВ ВАСГНІЛ. У 1979 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю «генетика». У 1980 році пройшов стажування в науково-дослідних установах Німеччини за спеціальністю «селекція рослин на стійкість до хвороб» з основами генетики, імунітету, біотехнології та генетичних ресурсів ярого ячменю, озимих пшениці та жита.

З 1980 року В.В. Кириченко є виконавцем та керівником науково-дослідної роботи, спрямованої на створення принципово нових гібридів і сортів соняшнику. Розробка та застосування теорії гетерозису і комбінаційної здатності, вирішення проблем адаптивності та якості, стійкості до хвороб та технологічності в селекції соняшнику дозволили йому створити унікальний вітчизняний селекційний матеріал та на цій основі – нові гібриди соняшнику, які впроваджені в Україні на площі біля 1 млн. га. Під керівництвом та безпосередньою участю В.В. Кириченка створено понад 100 високоурожайних гібридів різних груп стиглості і напрямів використання.

Очоливши в 2000 році Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН, Кириченко В.В. сформував стратегію та перспективні напрями його розвитку, приділивши особливу увагу кадровій політиці та покращенню матеріально-технічної бази. Він спрямовував діяльність наукового колективу на виконання пріоритетних наукових завдань НААН, завдань Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства освіти і науки України.

Під його керівництвом інститут став науково-методичним центром України аграрного профілю, що має стратегічне значення для економіки і безпеки держави, полігоном пропаганди новітніх вітчизняних розробок в галузі рослинництва, як в регіоні, так і в Україні. Створений на базі інституту Національний центр генетичних ресурсів рослин України, який становить національне надбання та забезпечує збереження зразків сільськогосподарських культур для використання теперішнім та майбутнім поколінням, отримав європейське і світове визнання. Розвиток пріоритетних фундаментальних наукових досліджень інституту з основ селекції польових культур, генетичних ресурсів рослин, рослинництва і насінництва в поєднанні з прикладними розробками зі створення сортів і гібридів польових культур, технологій їх вирощування та впровадження дали можливість перетворити інститут в установу з повним завершеним циклом від теорії до практичного втілення наукових розробок в аграрне виробництво.

У 2007 році В.В. Кириченко обраний академіком Української академії аграрних наук та членом Президії Академії. З цього року він є керівником програм наукових досліджень НААН "Олійні культури", «Соняшник». Завдяки його керівництву та координації досліджень науковими колективами ІР, СГІ-НЦНС, ІОК на основі кращої вітчизняної плазми створено понад 50 гібридів та їх батьківських компонентів широкого спектру використання, з різною тривалістю вегетаційного періоду, жирнокислотним складом олії, стійкі до основних хвороб та вовчка. Орієнтир на створення спільних гібридів установами НААН, вибраний академіком В.В. Кириченко, дозволив впровадити наукові розробки інститутів на площі понад 1,5 млн. га в Україні та 50 тис. га за кордоном. Організація виробництва насіння за європейськими стандартами у державних і приватних установах під наглядом науковців та безпосередньо академіка В.В. Кириченка дозволила успішно просуватися в конкурентному середовищі сучасної України.

Віктор Васильович значну увагу приділяє впровадженню інноваційних наукових розробок, що сприяє підвищенню ефективності аграрної галузі, створює умови продовольчої незалежності та екологічної безпеки держави. Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН під його керівництвом став головною установою Східного міжрегіонального наукового центру, науковою платформою зі висвітлення, реклами та втілення у практику новітніх селекційних розробок і агротехнологій. За його безпосередньої участі та співавторством розроблена перша в Україні Комплексна програма розвитку Харківської області, яка є прикладом інвестиційно-інноваційного розвитку для областей України. За його авторством та сприянням розроблені й подані до Міністерства АПіП України наукові програми «Рослинний білок», «Яра пшениця України», «Тритикале України», «Соняшник».

Кириченко В.В., як вчений-селекціонер, широко відомий за межами України. Він є автором біля 550 наукових праць, з яких 12 монографій і 15 навчальних посібників, 5 книг. Його наукова робота визнана провідними вченими США, Франції, Угорщини, Туреччини та інших держав. Він розширює міжнародне наукове співробітництво та впроваджує розробки інституту в Казахстані, Білорусі, Вірменії, Туреччині, країнах ЄС, що підтримує високий імідж вітчизняної аграрної науки.

Кириченко В.В., як головний редактор фахових наукових збірників з сільськогосподарських наук "Селекція і насінництво" і "Генетичні ресурси рослин", сприяє висвітленню сучасних наукових розробок та їх пропаганді. Він є членом редакційної ради міжнародного журналу "Helia", що публікує статті з різнопланових проблем культури соняшнику.

Віктор Васильович багато уваги приділяє підготовці наукових кадрів, він сформував наукову школу з генетики, селекції і насінництва соняшнику, готує кадри вищої кваліфікації для науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів. Під його керівництвом захищено 20 кандидатських та 8 докторських дисертацій. Як голова спеціалізованої ради із захисту дисертацій він забезпечує якісну підготовку кандидатів та докторів наук за спеціальностями 06.01.05 «селекція і насінництво» і 06.01.09 «рослинництво».

За ініціативою В.В. Кириченка на базі Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН створено філії кафедр Харківського аграрного університету ім. В.В. Докучаєва; запроваджено договірну систему наукового співробітництва з провідними ВНЗ Харкова, створено міжгалузеву науково-дослідну лабораторію з Харківським національним університетом ім. В.Н. Каразіна. Завдяки цьому кожен рік на базі інституту проходять практику біля 100 студентів біологічних та сільськогосподарських спеціальностей із вищих навчальних закладів Харкова.

За вагомі теоретичні розробки та практичний внесок у народне господарство України В.В. Кириченко нагороджений орденами "За заслуги" III ступеня (2001), "За заслуги" II ступеня (2008), орденами УПЦ "За патріотизм" II та I ступеня, численними грамотами і подяками НААН, НАНУ, Міністерства АПіП України, Харківської обласної ради, Харківської облдержадміністрації. Йому присвоєне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" (2004), він є Лауреатом премії імені В.Я. Юр'єва НАН України (2006), Лауреатом премії НААН "За видатні досягнення в аграрній науці" (2010), Лауреатом Державної премії в галузі науки і техніки України (2013), Лауреатом Українського рейтингу "Людина року" (2017).

Активна позиція Віктора Васильовича Кириченка як науковця і організатора забезпечила йому заслужену повагу серед наукової спільноти і працівників агропромислового комплексу.

За побажанням ювіляра офіційне вшанування проводиться не буде. Поздоровлення та привітання Ви можете надсилати за адресою:

Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН,
61060 м. Харків, Московський пр. 142.
Email: yuriev1908@gmail.com